

SPYTOVALI STE SA

Je prídavné meno *hudobnonástrojársky* napísané správne? – Do jazykovej poradne prišiel list s prosbou o potvrdenie správnosti názvu odbornej práce *Inovácie hudobnonástrojárskej dielne...*, pričom pisateľke išlo o zložené prídavné meno *hudobnonástrojársky*.

Jedným zo slovotvorných postupov, ktorými sa obohacuje naša slovná zásoba, je kompozícia (skladanie). Takto vzniknuté zložené prídavné mená sa však v slovenskej jazykovej praxi javia ako problémové, používatelia jazyka mnohokrát nevedia, ktorý z dvoch spôsobov zápisu takýchto adjektív zvoliť – so spojovníkom či bez neho. Na objasnenie problému nám poslúžia zloženiny s prvou časťou *hudobno-*.

Ak sú dve slová, z ktorých sa vytvorilo zložené prídavné meno, v rovnocennom vzťahu, čiže tvoria priradovací sklad, napr. dve prídavné mená, kladie sa medzi ne spojovník. Napr. pásmo „zložené z hudby a hovoreného slova; hudobné a slovné“ je *hudobno-slovné*. V Slovníku súčasného slovenského jazyka H – L (2011; ďalej SSSJ) sa uvádzajú ďalšie zloženiny, medzi ktorými je rovnocenný vzťah: napr. *hudobno-divadelný*, *hudobno-filmový*, *hudobno-poetický*.

Ak sa zložené adjektívum utvorilo z dvoch vetných členov v nerovnocennom vzťahu, t. j. ak vieme rozlíšiť nadradený a podradený člen dvojice, je medzi nimi určovací sklad a zloženina sa píše bez spojovníka, spolu. V SSSJ sa uvádzajú napr. tieto zložené adjektíva: *hudobnovedný*, ktoré vzniklo zo slovného spojenia *hudobná veda*, *hudobnopedagogický* zo spojenia *hudobná pedagogika*, *hudobnovzdelávací* zo spojenia *hudobné vzdelávanie*, *hudobnokultúrny* zo spojenia *hudobná kultúra*.

Existujú aj prípady, keď pri jednom zloženom slove podľa kontextu rozlišujeme dva významy, raz sú jeho časti v priradovacom a inokedy v určovacom vzťahu. V SSSJ sa uvádzajú aj zloženiny s prvou časťou *hudobno-*, ktoré sa píše bez spojovníka aj so spojovníkom: *hudobno-dramatický* („hudobný a dramatický“, napr. *hudobno-dramatické pásmo*) a *hudobnodramatický* („súvisiaci s hudobnou drámou“, napr. *hudobnodramatické dielo*) či

hudobno-estetický („hudobný a estetický“, napr. *hudobno-estetické schopnosti žiakov*) a *hudobnoestetický* („súvisiaci s hudobnou estetikou“, napr. *hudobnoestetické kritériá*).

Prídavné meno *hudobnonástrojársky*, ktoré je témou nášho príspevku, sa v slovníku nespracúva, keďže sa v jazykovej praxi používa iba ojedinele. Na základe mála dokladov (napr. *oživiť dlhodobý a sústavný úpadok remeselnej hudobnonástrojárskej výroby*) však možno identifikovať význam tohto adjektíva ako „súvisiaci s hudobným nástrojárstvom, zaoberajúci sa výrobou, úpravou, opravou hudobných nástrojov“. Nazdávame sa teda, že nejde o kompozitum zložené z dvoch adjektív *hudobný* a *nástrojársky*, ale že slovo vzniklo spojením zhodného prívlastku s jemu nadradeným vetným členom vyjadreným podstatným menom, pochádza teda z nerovnocenného vzťahu dvoch zložiek, z určovacieho vzťahu *hudobný nástrojár*; *hudobné nástrojárstvo*, a preto sa píše bez spojovníka. Podobne môžu vzniknúť aj ďalšie zloženiny, napr. zo slovného spojenia *hudobný nástroj* adjektívum *hudobnonástrojový*, zo spojenia *hudobný žáner hudobnožánrový* či zo slova *hudobná rozprávka hudobnorozprávkový*. Dodávame, že zloženina *hudobnonástrojársky* sa používa zriedka a v jazykovej praxi sa častejšie stretávame s pomenovaním *nástrojárska dielňa* alebo *dielňa na výrobu hudobných nástrojov*.

Judita Páleníková
Jazykovedný ústav E. Štúra SAV, v. v. i.